

На його честь

Григорій Хорошко

Анотація

Історія розповідає про наших пращурів: народи антського союзу, котрі ведуть боротьбу із ненаситною візантійською імперією та аварським каганатом. Одними з найпомітніших представників народу антів, котрі відомі кожному з нас – є князь Кий, його брати Щек, Хорив та їхня сестра Либідь. Однак книга, котра є повністю художнім витвором, намагається розповісти всім відому історію трохи з іншої точки зору, явивши всьому світу доказ того, що з самого початку існування Української нації наш народ приймав участь за боротьбу, вів справжню битву за виживання та місце під сонцем і завдяки таким видатним особистостям, як князь Кий нашому народу вдалося не тільки вибороти своє почесне право на існування, а й невід'ємне право на велич та єднання всієї нашої нації, котра зародилася у ті роки, коли кров лилася ріками, а поняття честі та гідності були лише чарівними образами з казок.

"Повість минулих літ":

"Поляни ж жили в ті часи окремо і володарювали родами своїми...

І були три брати: один на ймення Кий, а другий — Щек, а третій — Хорив, і сестра їхня — Либідь. Кий сидів на горі, де нині узвіз Боричів, а Щек сидів на горі, яка нині зветься Щекавицею, а Хорив — на третій горі, через що і прозвана вона Хоривицею.

І збудували вони городок в честь свого старшого брата й нарекли його Києвом. А навколо города був ліс і пуща велика, і ловили там звірів. І були ті мужі мудрими й тямущими, і називалися вони полянами, від них в Києві є поляни й до сьогодні. Деякі ж, не знаючи, кажуть, що Кий був перевізником, бо нібито тоді біля Києва був перевіз з тієї сторони Дніпра, тому й говорили: "На перевіз на Київ". Проте, коли б Кий був перевізником, то не ходив би до Царгорода. А втім, цей Кий княжив у роді своєму і ходив він до царя — не знаємо лишень до котрого, але знаємо, що великі почесні, як оповідають, віддав йому той цар, при якому він приходив.

Коли ж Кий повертався, прибув на Дунай і уподобав місце, і збудував малий городок і хотів осісти в ньому з родом своїм, та не дали йому навколишні мешканці. Отож і донині називають придунайці те городище Києвець. Кий же повернувся у свій город Київ, тут і скончався. І брати його Щек і Хорив, і сестра їх Либідь тут померли."

Але чи не могло бути насправді все трохи інакше...

Глава — 1

Теплий осінній вітер колихав безтурботне листя, що вже добряче встигло покритися золотим відтінком з усіх своїх боків. Час плинув непомітно, однак наближення вечірньої пори відчувалося все сильніше та сильніше із кожною наступною миттю життя, що у поєднанні із хрускотом гілок та шелестінням листви допомагало зрозуміти лише одне: життя продовжується так само як і продовжує дути вітер, колихаючи волосся й останні стручки ще зеленої трави, котра ось-ось пізнає перші дотики білого снігу.

Сонце не квапилось пірнати за пагорби, але у глибині душі таїлася думка про те, що його хтось намагається поквипити. Питання лише одне: хто ж саме так спритно намагається позбутись від блаженних сонячних променів? Адже в житті нічого просто так не відбувається.

Хотілося б, щоб його квапили якісь невідомі друзі, котрі по скоріше бажають надломити у твоїй компанії хліб та запити його добрим червоним вином, котре зберігалось у діжках як раз для такого випадку.

— Було б добре, щоб тебе, сонце, квапили друзі. – Шепотом промовив Баян, дивлячись у далечінь на сонце, занурившись у свої власні думки, котрі були його найліпшими друзями та супутниками у цьому довгому переході до однієї з Дунайських застав.

— Що? – Трохи розгублено запитав його один із кінних командирів.

— Нічого... просто думаю про себе.

— Кінчай бормотіти воїне! Краще приготуй свого коня, скоро продовжимо свій шлях. Будь готовий.

— Так пане!

— Твоя розгубленість може вартувати тобі життя у бою, Баяне!

— Не хвилюйтеся, пане, мені вже доводилося бувати в бою. Під час сутички мене покидають зайві думки – є лише я, мій кінь, лук й колчан зі стрілами.

— Радий чути це хлопче. Я бачив тебе у битві, ти добрий воїн, однак завжди пам'ятай: Богам все одно на твої уміння, якщо вони побажають то можуть забрати до себе у будь-яку мить, в першу чергу їй хвилює твоя віра в них. Вір і вони будуть із тобою коли прийде час. – Погляд цього чоловіка, котрий пройшов вже десятки жорстоких битв за своє життя, став більш розуміючим, так як він, свого часу, так само як і цей молодий хлопець розкраював власний дух в ореолі безпросвітних думок все гадаючи про те ж саме: що його чекатиме там — за горизонтом або ж в гущавині лісу. – Що так бентежить твій розум, парубче?

— Нічого особливого, пане. Просто дивне передчуття. В останнє подібне навідувало мене кілька лун тому, перед крайнім боєм.

— Не переймайся так через це. Довірися Богам і вони тебе не покинуть. А як нам по дорозі зустрінеться ворог, то ми гостинно запропонуємо йому посмакувати нашими стрілами та списами, а після бою сядемо пирувати на ворожих тілах. Крім того бій нас

чекатиме в будь-якому випадку, адже на заставі зараз неспокійно, ти повинен бути готовим до цього.

— Пробачте за грубість, пане, однак звучить не дуже благонадійно.

— Можливо... так ти зі мною?

— Авжеж!

До початку нового переходу ще залишався час. Їх нумерія була повною, тому налічувала близько чотирьох сотень чоловік. Це була чи мала ватага, що вірою та правдою своїх гаманців віддано служила великому імператору Візантійської імперії Юстиніану першому.

Ці люди не були раді комусь прислужувати, вони були людьми свободи, але життя має не добру звичку робити доленосний вибір за нас самих. Так само воно поступило й в цей раз, зробивши великих воїнів народу Аварів підданими імператора.

Ватага збиралася у продовження своєї дороги після короткого привалу. До застави було не так вже й далеко, але все одно передчуття більшості воїнів було доволі близьким до внутрішніх передчуттів парубка Баяна, котрий завжди відчував ймовірну біду за довго до того, як вона набереться мужності зазирнути йому в очі.

Як би там не було, однак кожен з цих людей вже встиг пролити кров та віч на віч зустрітися зі смертю. Війна була їх життям, а поле битви рідною домівкою, в котрій вони ставали ближче до своїх Богів ніж будь-де.

Але все одно, в цей день їх душі не були налаштовані на сутичку. Війна вміє втомлювати краще за малолітню та бешкетну дитину. Ці воїни бажали лише виконати свій обов'язок та повернутися до родин. Сьогодні їм усім хотілося вірити лише в те, що у їх ворогів було таке саме бажання, як і у них самих.

Міцна ватага, яку можна було б навіть назвати військом, запрягла своїх коней, склала весь недоїдений харч та вже почала поступово вирушати у дорогу. Ніхто нікуди не поспішав, хоча це не завадило б, так як блаженне сонце зі своїм яскравим промінням вже готувалося до того, щоб скрити своє обличчя за чарівними зеленими пагорбами у не менш чарівній далині.

Міцно тримаючи у своїх руках короткого списа, Баян підскочив на своєму коні трохи ближче до свого командуючого Кандика, котрий вірно слідував за Візантійським керівником самого війська Василієм.

Кожен з цих Аварів був видатним та мужнім воїном, бо знав як нести смерть своїм недругам з самого дитинства. Це чудово розумів і сам командуючий Василій, тому віддавав предводителю Аварів Кандику набагато більшу шану за ту, котру він міг би вимагати до самого себе, за що й отримував відповідну повагу не тільки від самого Кандика, але й від воїнів, що перебували під його керівництвом, котрі чудово розуміли факт того, що коли прийде час їх командуючий, що походив зі стародавнього міста Нікея, встане в бою разом із ними й буде битися до свого останнього подиху не зважаючи ні на що.

Нумерія стала рухатися трохи швидше, так як їх легко підганяли теплі подуви вітру, котрий колихав їх довге волосся іноді, навіть, відкидаючи його назад. Під

копитами коней шерхотіло опале листя, що лежало там недоторканим вже не один день. Скоро дерева повністю перетворяться на голе тіло, котре будуть прикрашати одні лише гілки та пустота, що на них залишиться і так буде до тих самих пір поки самі дерева не прокриє товстим шаром пухнастого та білого, як величні засніжені вершини гір, якого в цих краях вже чекають з дня на день.

Кожен з Аварських воїнів вдягнений в добрі шерстяні одежі, деякі з них носять ті, котрі були добуті ними після вдалого наліту на враже поселення або ж здобуті після бою, однак такі як Баян носять звичайні шкірки лісових звірів, котрих вони змогли вполювати власноруч.

Командуючий ж нумерією Василій, на відміну від інших кінників, був одягнений у доволі вишукану, але практичну одягу, що дозволяла йому зручно маневрувати на коні під час бою. Його голова була захищена сталевим шоломом з крилоподібними кромками, а на його тілі був захисний нагрудник і нарукавники, які були прикрашені тонкими золотими лініями. Його меч, золотистого відтінку із зображенням коней на рукоятці так і волав собою про неймовірну відданість цієї людини служінню імператору та несенню свого боргу йому, що давало зрозуміти лише одне – цей чоловік готовий нести смерть своїм ворогам у будь-яку мить свого життя. Василій керував військом з високої посадки на своєму власному могутньому коні. Його досвід та майстерність були несумнівними, а його зовнішність відповідна високому та шанованому статусу військового лідера, котрий відносився до кожного свого підлеглого, як до рівного, від воїна до власного раба.

Військо підходило до полів, на котрих вони очікували побачити хоча б одну людину, однак ні... вони зустріли одну лише пустоту, котра наче сама собою закликала їх зупинитися та подумати над усім тим, що їх може очікувати далі.

Трохи придивившись Баян побачив у відносній від себе далині дім, біля якого так само як і в полі не було жодної людської душі, котра могла б трохи зігріти серце даруючи розуміння того, що вони не одні на своєму шляху.

Однак ці бувалі воїни чудово розуміли одну просту істину: людина проходить крізь весь свій життєвий шлях сама, так само як і приходить у цей світ, заздалегідь обираючи свою долю, потім лише вносячи в неї бажані корективи, знаходячи тих кого вона зможе полюбити всім серцем, що й творить її життєве буття.

— Де ж люди, пане?

— Там де їх не побачить наше око, однак відчує дух. Скільки мені тобі казати хлопче: не переймайся так! Ти ж не в перше прямуєш до застави. Це вже повинно було б зробитися твоєю звичкою.

— Я лише намагаюся відчувати, пане.

— Ти що, зненацька став віщуном?

— Ні.

— Чи може в тебе в роду були подібні?

— Ні, пане.

— От і добре. Кожен повинен знати своє місце, синку, от і ти знай своє. Ти – воїн! І

не простий воїн, а воїн Авар! Я ходив у похід із твоїм батьком, ти можеш мені не повірити, але я його знав, хлопче. Мало з яких людей виходять такі добрі воїни, яким був він. Тобі б не завадило відповідати йому у цьому. Будь гідним свого імені і облиш пустоголові думки! Як доберемося туди куди прямуємо поставлю тебе до нічної варти. Під зором місяця думки стають вільнішими за будь-якого птаха в небі. Там в тебе буде купа часу на те, що забити свою голову усілякими думками, а зараз зосередься, скоро нам на дорозі зустрінеться ліс.

— Слухаюсь, пане Кандику.

Погляд хлопця падав то на поле, то на дім. Він намагався увібрати в себе весь спокій, що просочувався у кожную щілину цього місця, всіма силами втягуючи цю ноту спокою у власні легені. Але все виходило трохи інакшим. Життя, як і завжди, мало власний погляд як на оточуючий світ, так і на самого трохи збентеженого парубка.

Зброя деінде поблискувала у мить, коли на неї падало сонячне проміння, однак подібне траплялося не так вже й часто, оскільки з далеку набігала тонка димка, що намагалася закрити собою ясні сонячні промені від чоловічих обличь.

Ватага наблизилася до лісу. Цей ліс, на перший погляд, виглядав таким же самим, як і всі інші ліси, котрі розкидані по всьому білому світу, однак цей мав десятки та сотні загадок, приховуючи їх в стовпах своїх дерев, в перемовинах звірів та у кожному колиханні вітру, котрий ніс у своїх ніжних подувах ніщо інше як пам'ять, що він зберігав в собі нечисельні роки.

До застави вела пряма дорога, що якраз й проходила крізь лісні хащі. Копита коней не оминули жодного опалого листя, що безтурботно лежало тут з того самого часу, як встиг впасти перший осінній листок зі сторічних дерев.

Краса природи не порівнюється ні з чим, однак для парубка Баяна, що опинився тут – це місце нагадувало рай, про який він так довго думав, несучи ці думки в своїй голові вже не перший день, не відпускаючи від себе ні на хвилину судження про пристань, до якої прибували душі його предків та до якої одного дня й завітає він сам.

Ватага підійшла до доволі вузького шмату дороги. Це було мальовниче місце, в якому невеличкий пагорб з обох боків заходив у глиб лісу, неначе його бажано хтось збудував, адже нехай мати природа й вміє роботи неймовірні витвори мистецтва, однак на такий насипо-подібний пагорб й вона була б не в змозі.

Але це був єдиний з усіх можливих коротких шляхів, що вів до необхідної воїнам застави. Це була нічийна земля, котру кожен вважав своєю. Ніхто точно не знав якому племені вона належала, тому нею володів той, хто міг утримувати силою, а сила – це єдиний вплив, котрий панував у ті часи серед людей, хоча можливо він буде панувати серед нас до тих самих часів допоки світить сонце.

— Що думаєш, Кандику? – Спокійним, однак у той же час трохи сумнівним голосом запитав Василій.

— Я не просто думаю, я знаю що ця дорога єдина, прямуючи якою ми доберемося до застави до заходу сонця. Це добрий шлях, короткий.

— Дивись щоб цей короткий шлях нам самим віку не скоротив.

— Не скоротить. Ці місця давно забули про людські ноги, самі можете впевнитись у цьому. Подивіться на дорогу, нею останній раз ходили багато лун тому. Це безпечний шлях. Невже Ромеї завжди йдуть своїм шляхом?

— Ні, ми завжди ходимо тим, котрий виглядає більш безпечним.

Обличчя Кандика втратило будь-яку жартівливість. Цей чоловік не любив сперечатися, так як рідко коли його співбесідник залишався після цього живим, однак сьогодні йому суперечив його ж власний командир, а ослухатись його означало зрадити самому собі.

— Воїни та коні втомилися, Василій. – Тихо сказав Кандик під'їхавши на коні трохи ближче до Василя. – Якщо підемо іншим шляхом то втратимо ще день, якщо не більше. Нас би не відправляли до застави якби там не відбулося сутичок із противником.

— Що ти пропонуєш? Це місце краще з усіх на світі підходить для засідки!

— Я й сам це знаю, однак подумай: цією дорогою не ходили вже довго, якщо хтось би і влаштував засідку, то скоріше вже по західній дорозі, нею нумерії та цілі війська разом із торговцями проходять ледь не щодня. Це нічийна земля, друже, тут може відбутися все що завгодно, однак саме в цих лісах не вигідно тримати військо для засідки, у глибині є болота та великі прірви.

— З тобою важко не погодитися, мій старий друг.

— Я буду із тобою ще більш відвертішим, щоб ти мене зрозумів краще: якщо бажаєш щоб нам було до кого приходити на допомогу то треба поквапитись, втрачений день може вартувати втрачених життів не тільки людей на заставі, а й серед наших.

— Ту заставу не так легко взяти, ти й сам це розумієш, однак й нам тут зволікати не варто, час не на нашому боці.

— То як вчинимо?

Командуючий Василій не був з тих хто приймав рішення на гарячу голову. Цей чоловік бував у таких битвах з яких в живих не виходили найдосвідченіші воїни, тому його військовому вмінню можна було тільки позаздрити. Кожне рішення, від якого залежать життя людей, повинно прийматися не менше ніж тричі і всі рази в компанії розуму.

— Зробимо так: розділимо ватагу на двоє, візьми сотню кінників, я піду із рештою попереду, ти йди слідом, однак не відставай, як відчуєш щось неладне одразу вишикуй людей у бойові порядки. У заставі на нас розраховують, в разі чого ти приймеш командування та доведеш людей до кінця.

— Можливо нам буде краще йти ціпкою один за одним.

— Тоді ми будемо більш вразливими Кандику. Ти безстрашний воїн, як і кожен з цих людей, але сьогодні тобі вартує притримати лють при собі та довіритись покликам власного розуму.

— Як і завжди!

— Si vis pacem!

— Para bellum. – Промовили командири, міцно стиснувши руки один одного.

Військо розділилося, однак цей поділ зовсім не відчувався, так як воїни були добре

організовані в своїх намірах та відданості командуючим. Напруження не було, однак душу пронизувало дивне, раніше незнайоме відчуття того, що ось-ось щось може відбутися, але як та коли – знають лише Боги.

— Пане, чому Ви вважаєте цю землю нічийною? – Запитав Баян.

— Коли кожен вважає одне й те саме місце своїм, то воно попросту не належить нікому, так як всі бажають мати на нього свої права.

— Так, але ж одне діло бажати, а інше те що є в дійсності.

— Ти не дурний хлопець, Баян, однак ще молодий, ти встигнеш не один раз за своє життя зустрітися із тим, що буде здаватись дивним, несправжнім або ж взагалі безглуздим. Ти повинен розуміти, що у кожного є власне відношення до всього того, що нас оточує, від дерев та звірів, до земель та самого життя. Так само і зараз, кожен має своє бачення того, кому належить ця красива, однак всіма забута земля. Ромеї вважають її власністю імператора, Анти вбачають ці землі спірними, ну а ми самі, так само як і багато інших, вважаємо що вони належать нам по праву, однак повір мені хлопче – колись це питання буде вирішено і вони будуть знову належати лише тому, хто зміг одержати верх над усіма іншими.

— Добре щоб це були ми.

— А ти маєш якісь сумніви?

— Ні, пане!

— От і добре хлопче.

Сонце ледь пробивалося крізь листя на деревах. Його золото могло б окутати все навколо, однак цього не дозволяли пишні лісні хащі. Життя у лісі йшло своїм потоком, за яким прямували всі хто тільки цього бажав, поглинаючись разом із вічними подихами природньої сили, котра поєднуючись із подувами вітру сама собою створювала новий світ, з якого ось-ось збиралася вийти неочікуваність.

— Я тут згадав хлопче, колись ми з твоїм батьком, так само як і сьогодні, неодноразово переходили через Дунай. Одного з тих самих разів нам на дорозі зустрілися дві дівчини, таких вродливих як вони я в своєму житті більше не зустрічав. Я намагався підбити твого батька до мужності. І що ти гадаєш? Треба мені було тільки сказати слово, як ці дівки...

Мить... і Кандик більше не вимовив жодного слова зі своїх вуст, павши замертво захлинаючись у крові, що різко хлинула, наче морські хвилі, з його пробитою стрілою горла. Баян швидко зіскочив зі свого сідла накривши командира власним тілом, однак хлопець вже нічого не зміг зробити для нього, так як підбігши до Кандика парубок побачив перед своїми очима лише бездиханне тіло чоловіка, котрий відправився у стан до своїх предків.

Мить... та шлях до відступу перекрило велетенське дерево, придавивши собою одного з Аварських воїнів. З усіх боків почали летіти стріли, коні стали панікувати різко скидаючи своїх наїзників, однак час несподіваного страху швидко пройшов, бо воїни мали чи малий досвід бойових дій.

Стріли налітали з усіх боків так, наче падав смертоносний дощ, котрий з кожною

краплиною забирав життя людей. В душі горів вогонь, а блиск очей був настільки яскравий, що міг осліпити краще за будь-яке проміння блаженного сонця.

— Тримайте стрій! – Кричав з усієї сили командуючий нумерією Василій. – Беріться за зброю браття! Тримайте стрій!

Швидко, трохи збивши дихання, Баян зайняв своє місце у строю серед своїх побратимів. Хлопцю ще не була відома засідка від ворога, однак він знав точно, що не стане відступати, а зробить все, щоб помститися за Кандика.

Стріла за стрілою летіла у них. Кожну мить міцні воїни один за одним падали на пожовклу листву, пропитуючи власною кров'ю землю цієї дороги. Серце калатало так сильно як ніколи раніше. Здавалось, що вони воюють із духами цього лісу, однак мить, й із-за дерев показався він: із велетенським щитом у руках та невеликим дротиком, що летів нести смерть ворогам його власника.

Один за одним стали з'являтися вони – ті хто сьогодні став їхнім вироком. Одні були одягнені в шкіри добитих тварин, від вовків та лис до самих велетенських ведмедів. Інші ж взагалі не мали на своєму тілі нічого, щоб скривало груди від ворожої зброї, підбігаючи в притул із відкритою груддю та закидуючи своїх противників дротиками, змушуючи їх скучуватися й ставати легшою мішенню як для лучників так и і для митателів.

Мить... незрозумілі звуки забріли в лісі і за кілька миттєвостей звук приблизився достатньо, щоб стати розпізнаваним — це були військові роги. З лівої сторони дороги на Аварське військо почали набігати натовпи Антів, котрі почали метати в свого супротивника цілу купу дротиків, від яких не було прихистку а ні в хащі лісу, а ні під власним щитом.

Аварські воїни зазнаючи чисельних втрат змогли організувати деяку оборону залишивши своїх коней, що далось їм тяжче ніж жінці народження дитини на світ Божий. Поклавши на землю списа, Баян, схопившись за свій лук, почав пускати стрілу за стрілою у бік ворога даючи йому гідну відсіч.

Один за одним Аварські воїни почали відповідати стрілою на стрілу, однак все оточення цього місця виступало проти них. Не вистачало ні рук, ні мужності, котра змогла б підняти їх бойовий дух, змусивши виборювати своє право на подих вільним повітрям.

По праву сторону дороги на Аварів почали котитися чи малі стовпи дерев руйнуючи бойові порядки. Воїни відчували різкий запах, котрий із неймовірною силою намагався пробитися до їхнього носа – це була смола, котрою були добре просічені стовпи.

У відносній далині від себе командуючий Василій побачив вогні. Ці вогні наближалися із кожною наступною секундою, в цих вогнях було щось особливе те, що намагалося заворожити дух, однак це було лише навіювання смерті, що вітала в повітрі готуючи місце для майбутнього попелу.

— Не допускайте! Не допускайте вогонь! – Волали то тут, то там.

Вартувало пройти ще кільком секундам, як з лісу почали летіти вогняні стріли,

підпалюючи просмалені стовпи. Вогонь підвів останню рису під стійкістю коней. Побачивши язики полум'я звірі почали наносити шкоду всім та всьому, що траплялося на їх шляху. Страх заповнив їх серця, а душі наче полетіли у далину, котрій не було ні кінця, ні краю, лише страх та смерть тепер вітали перед їх очима, змінивши на своїй варті чарівний та теплий вітер, котрий тепер лише розганяв буйство вогню, забираючи в свої пекельні обійми всіх, хто тільки наважувався кинути йому виклик.

Бойові порядки Аварів перестали бути чимось схожим на стрій. Тепер вони перетворилися на здобич, що сама собою стала неначе ласий шматок для хижака, котрий готувався до того, щоб поставити останню крапку в своєму полюванні.

— Тримати стрій! – Волав Василій, страждаючи від болі у стегні, що йому пробила ворожа стріла. – Бийтеся, як хочете жити! Бийтеся!

Однак його вже чула нещасна горстка людей з того помітного війська, що входило у цей ліс, велично й власно ступаючи тропами цієї дороги, що стане їх кінцем на всьому життєвому шляху, по дорозі до вічності.

Мить... та знову заволав ріг. Стали доноситися гучні крики. Серце завмирало від кожного звуку, що доносився з лісу. На обличчі кожного Аварського воїна була тільки кров... кров та усвідомлення того, що до них наближається безвихідність.

— Всі до мене! Встаньте у стрій! Готуйтеся до зіткнення!

Баян швидко підхопив свій колчан зі стрілами зайнявши свою позицію біля командуючого. Ця нумерія зараз зустріне з своїм кінцем, однак це буде найгідніший кінець з усіх, що був для неї можливим. Візантійський штандарт стояв гордо та непохитно, він був готовий, так само як і були готові чоловічі серця дати свій останній бій залятому ворогу.

Земля тремтіла... а разом із нею тремтів і дух, однак не від того, що йому було страшно, а тому, що він бажав ринутися у бій, забравши до стану предків разом із собою стільки грішних душ, скільки дозволить забрати людська міць.

Мить... та біля найбільшого з оточуючих дерев з'явився він: у позолоченому візантійському панцері, із посивілою, пишною бородою та довгим, так само сивим як і сама борода, волоссям стояв чоловік. Мужній, коренастий та величний мужчина із червоним плащем за спиною, один погляд якого дарував саму лише впевненість у тому, що він істинний лідер свого народу, що готовий захищати кожного з своїх людей до останньої миті биття серця в грудях.

Суровий погляд цього чоловіка був направлений прямо на командуючого Василія. Він давав зрозуміти, що це кінець, але він буде таким та тільки таким, як він сам цього забажає.

Міцно тримаючи в своїх руках бойовий молот, шановний пан, очолюючи своїх воїнів, вступив у бій, велично несучи гідне слово свого народу, відстоюючи кожне з його прав на місце під сонцем.

В бій пішло усе: від сокир та списів, до стріл та каменів, котрими трошили кістки, розламували черепа та ріками проливали кров, втамовуючи свою спрагу до насильства. Сам полководець Антів власноруч відправив на небеса не менше вісьмох Аварських

воїнів, вправно орудуючи своїм смертоносним молотом, що втілював жах у душі його запеклих ворогів.

Настала мить зійшлося усе... люди бездиханно падали на землю. Одні зі стрілами у грудях, інші хапаючись за відрубані кінцівки. Земля окропилася кров'ю настільки, що повинні пройти цілі століття, щоб ця земля змогла забути про смак ще теплої, барвистої рідини. Перед очима кожного з Аварів вітала смерть, однак вони були готові із гордістю зустрітися із своїм творцем, так як вони аж ні в якому разі не збиралися так легко поступатися своєму ворогові продовжуючи битися до самого кінця, до останнього подиху та дотику тусклых променів сонця, що вже ось-ось збиралося сховатися за схилами пагорбів в далині.

Мить... та погляд змученого командуючого Василя, котрий боровся з останніх сил за своє життя, зійшовся із могутнім предводителем Антів, що продовжував бути таким же наполегливим та стійким, як і на самому початку битви.

Міцно тримаючи меча в своїх руках, Василій стрімко направився до супротивника, вартувало чоловікові зробити лише один змах свого меча, як він був тут же парований відповідною дією Антського лідера. Дивлячись один одному у вічі, чоловіки знову увійшли в близьину один до одного.

Василій як ніколи міцно стиснув свій меч, збираючись зустріти ворога відважним ударом. Антський князь з такою ж самою впевненістю тримаючи свій бойовий молот, розмахнувся і вдарив у напрямку візантійця. Меч Василя бліднув порівняно з бойовим молотом Антського предводителя, який гримів іскрами від ударів.

Бій між ними тривав довго і неоднозначно. Навіть у самих Богів могли виникнути сумніви у тому хто ж з двох гідних воїнів зможе вийти переможцем даного двобою. Командуючий Василій майстерно ухилявся від ударів Анта та намагався знайти слабіну в броні ворога. Але вправний Антський лідер не давав йому жодної можливості на те, щоб взяти над собою верх і продовжував наносити могутні удари своїм тяжким молотом.

Мить... й обидва бійці вже були змучені від бою, вони зіткнулися у центрі дороги посеред багаточисельних тіл, що простягалися з обох боків невеликоого пагорбу, у довгому і смертоносному двобої кінець належав Антському князю, який здобув перемогу, розтрощивши меч візантійця різким та неочікуваним ударом, змусивши сталеві крихти розлетітися по всьому полю битви, опавши на тіла полеглих бійців й поставивши останню крапку в кровопролитті цього дня.

Зраний Баян, стоячи на одному коліні збагнув, що тільки-но випустив останню стрілу. Його обличчя було важко впізнати, так як воно було повністю залите кров'ю. Очі парубка бачили лише те, як його побратими втрачали життя та попадали в полон, але ні... він не з тих, кого можна замкнути у клітці. Він не звір, а вільний птах, котрий з миті на мить полетить відчуваючи свободу, що йому дарують небеса.

Схопившись за списа, парубок побіг з останніх сил на предводителя Антів, бажаючи пробити його серце острієм. Ще мить... одна лише мить та все буде кінчено, мить, після якої його ім'я запам'ятають на віки, мить слави та відданості, мить... та

одним різким рухом, не звідки з'явився Антський воїн, вправно відбивши списа своєю сокирою однією рукою й пронизавши живіт Баяна своїм гострим кинджалом іншою.

Хлопця пронизувала ні слава та гордість, його пронизував біль, котрий зовсім не бажав відступати від нього. Він відчув жахливий холод, котрий різко став пробирати його тіло з ніг до голови. Очі нічого не бажали бачити, лише білі та деінде чорні плями виникали перед ними. Сонця вже не було. З'явилася лише опала, золотиста листва просочена струмками крові. Життя втікало від парубка, він бажав усіма силами втримати його ще хоча б на хвилину, однак час йшов та тепер він плинув швидше ніж будь коли за все його коротке існування.

— Як тебе звати, хлопче? – Спитав своїм мужнім голосом Антський предводитель, нахилившись поближче до парубка.

— Ба... Баян.

— Ти хоробрий воїн, Баян. Твій рід може тобою пишатися. Ти помираєш вільним й стійким чоловіком, Боги із шаною приймуть тебе. – Він дістав свого чи малого ножа, із позолоченою рукояткою. – Зустрівши творця, передай йому всю повагу від мене й зазнач, що тебе із честю відправив до нього Полянський князь Кий!

Різким та вивереним ударом в серце, могутній й величний князь відправив хлопця до стану своїх пращурів, де він на рівні із ними буде слідкувати за тим як люди будуть невтомно нести смерть один одному ще багато століть поспіль, все знаходячись у вічних пошуках людяності, котра завжди сливе у них під носом. Хоча, можливо люди на те і є людьми, щоб ніколи не помічати й не цінувати найочевиднішого та неповторного...